

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR VE MİMARLIK FAKÜLTESİ
ULUSLARARASI “DERVİŞ” YUNUS EMRE EKSLİBRİS YARIŞMASI

YUNUS EMRE VE DERVİŞLİK

13. yüzyılın ikinci yarısı ile 14. yüzyılın başında yaşadığı düşünülen, Türk edebiyatının önemli şairlerinden ve kendisinden sonra gelen, başta mutasavvıf şairler olmak üzere, pek çok edibi etkileyen Yunus Emre'nin doğum ve ölüm tarihi ile hayatına dair diğer hususlarla ilgili olarak kaynaklarda sınırlı ve yer yer birbiriyle çelişen bilgilere rastlanmaktadır. Mustafa Tatcı'ya göre, Yunus Emre, “*Orta Anadolu’da Sakarya nehri çevresinde bir yerde doğmuş ve Nallıhan’a yakın Emrem Sultan’daki zâviyede Tapduk Emre Dergâhı’nda yaşamıştır*”¹. Kimi kaynaklarda şairin ümmî olduğu kayıtlıysa da şiiirlerinden hareketle Mehmed Fuad Köprülü, Abdülbaki Gölpınarlı, Mustafa Tatcı gibi bazı araştırmacılar Yunus Emre'nin tahsil gördüğünü düşünmektedir.

Hacı Bektaş-ı Veli Velayetnamesi’nde yer alan bir menkıbeye göre Yunus Emre buğday almak için Karahöyük’e gittiğinde Hacı Bektaş-ı Veli ona buğday yerine “himmet” vermeyi teklif eder fakat o, buğday talebinde ısrar edince kendisine buğday verilerek gönderilir. Dönüş yolunda Yunus Emre, buğdayın tükeneyeceğini ancak nefesin tükenmeyeceğini düşünerek Hacı Bektaş-ı Veli’nin bulunduğu tekkeye döner. Hacı Bektaş-ı Veli durumdan haberdar olur ve “*Biz o kilidin anahtarını Tapduk Emre’ye verdik, varsın nasibini ondan alsın.*” deyince Yunus Emre, doğruca Tapduk Emre’nin yanında gider. Dergâha, erenler meydanına eğri odun yakışmaz düşüncesiyle kırk sene düzgün odunlar taşır. Bir zaman sonra Yunus Emre’nin gönül gözü açılır ve şeyhinin de yönlendirmesi ile inci ve mücevher değerinde sözler söylemeye başlar. Mürşidi Tapduk Emre olan Yunus Emre’nin intisap ettiği tarikatla ilgili bugün için kesin bir bilgi yoktur.

Bugün halk muhayyilesinde gerek kendisine mâl edilen menkıbeler gerekse dilden dile dolaşan şiiirleriyle yaşayan Yunus Emre’ye ait olduğu söylenen, Anadolu ve Azerbaycan’da pek çok mezar ve makam mevcuttur. Şairin, pek çok nüshası bulunan “Divan”ı ve bir nasihatname özelliği gösteren “Risaletü’n-Nushiyye” adlı mesnevisi, bilinen iki eseridir. Yunus Emre’nin şiiirlerine pek çok mecmuada, cönkte ve sözlü gelenekte rastlanır. Bazı araştırmacılar ise “Yunus” mahlasını kullanan birden fazla şair olduğu kanaatinde dirler.

Yunus Emre’nin şiiirlerine bakılırsa onun derviş meşrep bir insan olduğu, Allah’a ulaşmada bu yolu tercih ettiği görülür. Bir tarikata intisap etmiş ve “bir lokma, bir hırka”yı kendine düstur edinmiş kişi olarak tarif edilebilecek “derviş”in gözünde dünya nimetlerinin hiçbir değeri yoktur. Yeme, içme, konuşma, uyku gibi bu nimetlerden sadece hayatını idame ettirecek kadar faydalanan derviş için önemli olan, hiçbir canlıyı incitmemek, aşk ve tefekkürle ibadet ederek Allah rızasını kazanmaktır. Bu yolda kişinin yapması gereken ilk şey, kendini nefsinin heves ve arzularından kurtarmaktır. Dervişliğin temelinde dış görünüş ve şekil yerine “öz”e önem verme, dünyadan vazgeçme ve sabır vardır. Dünyadan vazgeçme ile tembel davranma, çalışmama değil; dünya nimetlerine, mala, mülke, makama, mevkiye, itibara tamah ve tenezzül etmeme anlaşılmalıdır.

Yunus Emre’nin şiiirleri “dervişlik” ve “derviş kişi”nin vasıflarıyla ilgili ipuçlarıyla doludur²:

*“Dervişlik dedikleri hırka ile taç değil
Gönlün derviş eyleyen hırkaya muhtaç değil”*

¹ Mustafa Tatcı, TDV İslam Ansiklopedisi “Yunus Emre” maddesi.

² Şiiir örnekleri şu kaynaktan alınmıştır: Abdülbaki Gölpınarlı, Yunus Emre Hayatı ve Bütün Şiiirleri.

Derviş; hırkaya, taca, şekille ilgili hiçbir şeye itibar etmez. Önemli olan “gönlü derviş eyleyebilmek”, zahiri bırakıp batına yönelmektir. Zira dış görünüşe takılıp kalanlar, “öz”de saklı olan hakikate ulaşamazlar.

*“Ne varlığa sevinirim ne yokluğa yerinirim
Aşkın ile avunurum bana seni gerek seni”*

Derviş için varlık ve yokluğun hiçbir önemi yoktur. Derviş varlıktan dolayı sevinmediği gibi yokluktan da mahzun olmaz. Onun tek maksadı, aşkla teslim olduğu Allah'ına ulaşmaktır.

*“Ben dervişim diyen kişi işbu yola ar gerekmez
Derviş olan kişilerin gönlü gendir³ dar gerekmez
Derviş gönülsüz gerektir sövene dilsiz gerektir
Dövene elsiz gerektir arada ağyar gerekmez”*

Derviş, zahire kıymet vermediği için dış görünüşünden, aşkından, meczupluğundan dolayı insanların onu ayıplaması veya kınaması umurunda değildir. Dervişin gönlü geniştir; orada fesada, fitneye, hasede, kıskançlığa yer yoktur. O, iyi veya kötü, maruz kaldığı her şeyin Allah'tan geldiğini düşünerek ona tam bir teslimiyetle bağlıdır; kaza ve kadere rızayla boyun eğendir.

*“Biz bizi koyalım onlar biz olalım
Birliği duyanlar ikilik koyalar
Yunus sen bir olgı⁴ gönülde sır olgıl
Ki derviş olanlar bu sırrı duyalalar”*

Yaradılanı Yaradan'dan ötürü seven derviş, bütün insanları Allah yarattığı için sevmeye değer bulur ve gönül kırmaktan çekinir, hiçbir insanı hor görmez. Dervişlikte en önemli hususlardan biri de tevhidir. Var ve bir olan Allah'tır, onun haricinde insanın benliği de dâhil olmak üzere hiçbir şey yoktur. Derviş; onun için ikiliği, kesreti terk ederek vahdete yönelir.

Derviş ve mutasavvıf bir şair olan ve Ahmed Yesevî'nin açtığı yolu takip ederek Anadolu'da Türk tasavvuf edebiyatının teşekkülünde önemli bir yere sahip olan Yunus Emre'nin, heyecanını ve aşkını sade ve duru bir Türkçe kullanarak samimiyetle ifade etmesi, onun bu kadar sevilmesini ve tanınmasını sağlamış olmalıdır. Onun şiirlerinden, her insan kendi meşrebine ve birikimine göre bir anlam çıkarabilir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Abdülbaki Gölpınarlı, *Yunus Emre Hayatı ve Bütün Şiirleri*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Mustafa Tatçı (2013), “Yûnus Emre”, TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/yunus-emre> (28.04.2021).

Tahsin Yazıcı (1994), “Derviş”, TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/dervis> (28.04.2021).

³ Gendir: geniştir.

⁴ Olgıl: ol.

ULUSLARARASI “DERVİŞ” YUNUS EMRE EKSLİBRİS YARIŞMASI

2021 yılı, Türk dili ve kültürünün en önemli şahsiyetlerinden Yunus Emre'nin vefatının 700. yıl dönümü olması münasebetiyle UNESCO tarafından anma ve kutlama yıl dönümleri arasına alınmıştır. 30 Ocak 2021 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan Genelge ile 2021 yılının Cumhurbaşkanlığı tarafından “Yunus Emre ve Türkçe Yılı” olarak ilan edilmesinden dolayı fakültemiz, “**Derviş**” Yunus Emre temalı uluslararası Ekslibris yarışması düzenlemektedir.

ÖDÜLLER

1. Birinci: 300 \$,
2. İkinci: 200 \$,
3. Üçüncü: 100 \$,
4. İstanbul Ekslibris Derneği Özel Ödülü: 100 \$.

ÖNEMLİ TARİHLER

5. Yarışma için son katılım tarihi **30 Ekim 2021**'dir. Eserlerin bu tarihe kadar belirtilen adrese gönderilmiş olması gerekmektedir.
6. Sergi Açılışı ve Ödül Töreni: **20 Aralık 2021** saat **17:00**.

KATILIM KURALLARI

1. Yarışma, 18 yaşını doldurmuş her ülkeden sanatçı ve sanatçı adaylarına açıktır.
2. Tema “Derviş” Yunus Emre olarak belirlenmiştir. Katılımcıların bu temayla özdeşleşebilecek çalışmalar göndermeleri beklenmektedir.
3. Ödül verilecek ve sergilenecek eserler jüri tarafından değerlendirilerek belirlenecektir. Değerlendirmede, özgünlüğe, teknik ve estetik yetkinliğe, resim ve yazı ilişkisine dikkat edilecektir. Jüri değerlendirme sonucu 20 Aralık 2021 tarihinde gerçekleştirilecek sergi ile ilan edilecektir.
4. Belirli bir dine, ırka, cinsiyete, milli değerlere zarar verici içerikler barındıran gönderiler kabul edilmeyecektir.
5. Toplum ahlakına uygun olmayan öğeler içeren gönderiler kabul edilmeyecektir.
6. Başvuru süreci bitiminde başvurular yarışma komitesi tarafından incelenecek ve yukarıda belirtilen şartlara uygun olan eserler belirlenecektir. Sergiye gönderilen tüm eserler bu şartlara uygun olmak kaydıyla sergilenecektir.
7. Yarışmada ödül ya da sergileme hakkı kazanan tüm sanatçılara elektronik katılım belgesi ve elektronik katalog gönderilecektir. Ayrıca bu eserlerin birer kopyaları İstanbul Ekslibris Müzesi bünyesinde kalacaktır.
8. Uluslararası Ekslibris standartlarına uyan ve fotokopi-fax çoğaltma teknikleri hariç tüm baskı tekniklerinin kullanımı serbesttir. Dijital Ekslibris çalışmaları da kabul edilen teknikler arasındadır.
9. Her sanatçı azami 3 (üç) farklı çalışma ve bu çalışmalara ait 3'er kopyayla yarışmaya katılabilir.
10. Ekslibrislerde "Ekslibris", ("Ex libris", "Exlibris", "the bookplate of...") ya da bu anlama gelen (...nın kütüphanesinden gibi) bir sözcük ile adına Ekslibris yapılan "yaşayan kişi" veya "kuruluş" ismine yer verilmelidir.
11. Ekslibrislerin arkasındaki bilgiler okunaklı bir şekilde yazılmalıdır. Ekslibrisde sahibinin sadece baş harfleri kullanılmışsa, açık adı da belirtilmelidir. Latin alfabesi dışında bir alfabe kullanılmışsa, baskının arka yüzünde Latin alfabesi ile yazılmış şekli ve gereken yerlerin İngilizcesi de yer almalıdır.

12. Katılacak sanatçıların, başvuru formunu eksiksiz bir şekilde doldurup çalışmalarını birlikte göndermeleri gerekmektedir.
13. Sanatçıların elektronik katalog için başvuru formunu ve eser görselini (300 dpi çözünürlükte ve azami 6 mb dosya boyutunda olacak şekilde) ayrıca yarışma elektronik posta adresine de (dervisyunusemre@erbakan.edu.tr) göndermeleri gerekmektedir.
14. Başvuru formu ve çalışmanın arka yüzüne yazılacak bilgiler yalnızca TÜRKÇE ya da İNGİLİZCE yazılmış olmalıdır.
15. Her bir çalışma ve kopya, sanatçı tarafından imzalanmış ve arka yüzüne aşağıdaki bilgiler yazılmış olarak gönderilmesi gerekmektedir:

Sanatçı Adı ve Soyadı:

Çalışmanın Adı:

Tekniği:

Ölçüleri:

Yapım Yılı:

Kopya Sayısı ve Sırası:

16. Ekslibrislerde belirtilen tema gereği “Yunus Emre 700” ya da “Derviş” kelimeleri yer almalı, tasarımlar bu temaya ithafen yapılmış olmalıdır.
17. Gönderilecek eserlerin kâğıt boyutu A5 (150x210 mm) olmalı baskı boyutu ise uzun kenarı 130 mm’yi geçmemelidir. Ekslibrisler paspartulanmamalı, bir kartona, renkli bir kağıda yapıştırılmamalı, kullanıma hazır olmalıdır.
18. Çalışmalar 30 Ekim 2021 tarihinde Türkiye yerel saatiyle (GMT+03:00) 17:00’a kadar belirtilen adrese gönderilmiş olmalıdır.
19. Belirtilen son teslim tarihi son postalama tarihini kapsamamaktadır. Dolayısıyla sanatçıların bu tarihten önce gönderilerini postalamaları gerekmektedir. Ekslibrisler postada zarar görmeyecek şekilde gönderilmelidir.
20. Katılımcılar, yarışmaya katılmakla koşulları ve jüri kararlarını kabul etmiş sayılırlar.
21. Katılımcılar, şartnamenin sonunda yer alan formu okunaklı olarak doldurup ekslibrislerle birlikte göndermelidir.
22. Eserlerin Gönderim Adresi:

“Derviş” Yunus Emre Ekslibris Yarışması:

Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi:

Sahibata Mah., Abdülmümin Sok., No:16, Meram / Konya / Türkiye

İletişim için mail adresi: dervisyunusemre@erbakan.edu.tr

Fakülte web sitesi: www.erbakan.edu.tr/guzelsanatlar

Konu hakkında genel bilgi: www.erbakan.edu.tr/guzelsanatlar

Ekslibris hakkında genel bilgi: www.aed.org.tr

YARIŞMA JÜRİSİ

1. **Hasip Pektaş**
2. **Şükrü Ertürk**
3. **Erkin Keskin**
4. **Mustafa Küçüköner**
5. **Mustafa Kınık**

MÜLKİYET, KULLANIM HAKLARI VE YAYINLAMA BİLGİLERİ:

1. Gönderilen eserin telif hakkı sanatçıya aittir.

2. Necmettin Erbakan Üniversitesi, sanatçı iznine gerek olmaksızın eserleri reklam, sergi ve yayınlarda kullanma hakkına süresiz olarak sahiptir.
3. Sanatçılar, başvuru formunu imzalayarak gönderdikleri eserlerin Necmettin Erbakan Üniversitesi tarafından yeniden kullanılmasını ve afiş, tasarım vb. gibi unsurlarda yer almasını alenen kabul etmiş sayılırlar.
4. Gönderilen eserler Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi'nin koleksiyonunda kalıcı olarak arşivlenecek ve iade edilmeyecektir.
5. Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi etkinlikle ilgili yapılacak değişiklikleri saklı tutma hakkına sahiptir.

ORGANİZASYON ORTAKLARI

1. Konya Karatay Belediyesi
2. İstanbul Ekslibris Derneği